

Valsts izglītības satura centrs kopš 2011. gada īsteno Eiropas Sociālā fonda projektu „Izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide”

Projekta mērķis ir veidot atbalsta sistēmu bērniem ar funkcionāliem traucējumiem kvalitatīvas izglītības nodrošināšanai, sekmējot viņu iekļaušanos sabiedrībā.

Projekta norises laikā ir veiktas daudzveidīgas aktivitātes, lai palīdzētu bērniem mācīties, lai veidotos atbalsta sistēma arī vecākiem un pedagogiem.

Šis izdevums ir informatīvs materiāls ģimenēm – ko darīt, ja bērnam ir grūtības sadzīvē, pasaules izzināšanā vai grūtības mācībās, ko darīt, ja bērnam bērnam konstatēti jaukti attīstības vai mācīšanās traucējumi.

Šajā materiālā iesakām iepazīties ar citu ģimeņu un pedagogu pieredzes stāstiem, kuri apzināti šī projekta laikā dažādās izglītības iestādēs, cenšoties sniegt atbalstu bērniem, kuriem ir nepieciešama palīdzība, lai veicinātu viņu izaugsmi. Vēlamies norādīt, ka aprakstītās situācijas ir sarežģītas, taču tās parāda, ka pedagoģisko optimismu, esot kopā ar bērniem, nedrīkstam zaudēt nekad, bet vienmēr meklēt ceļus, kā palīdzēt bērnam ik dienas ceļā uz jauniem sasniegumiem. Materiālā ietverti gan vispārīgaki padomi, kā palīdzēt bērnam veidot dažādas prasmes un zināšanas, tostarp, prasmi mācīties ikvienam, kā arī ieteikumus konkrētajās situācijās.

Aicinām iepazīties arī ar citiem izveidotajiem materiāliem projekta e-vidē <http://talakizglitiba.visc.gov.lv/spec/index.php>. Tur atradīsiet gan teorētisku jautājumu izklāstu, gan dažādus uzdevumus, ko varēsiet veikt kopā ar saviem bērniem!

Novēlam atrast atbildes uz Jums nozīmīgiem jautājumiem, neizsīkstošu spēku un bezgalīgu prieku, esot kopā ar saviem bērniem! Lai izdodas!

Latvijas Universitātes
Speciālās izglītības laboratorijas kolektīvs

Eiropas Sociālā fonda projekts „Izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide” (vienoššanās Nr. 2010/0330/1DP/1.2.2.4./10/PIA/VIAA/003)

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Informatīvs materiāls vecākiem par jauktiem attīstības traucējumiem un mācīšanās traucējumiem • Kartes
Autori: S. Tūbele, I. Šūmane, M. Burčaka, E. Laganovska,
T. Landra, projekta atbalsta izglītības iestāžu pedagogi

BĒRNS IR UNIKĀLA VĒRTĪBA

Audzīnot bērnus, bieži mūsu galvās ir par viņu panākumiem un sasniegumiem. Tās ir uzslavas, prieks un atzinība mirkļos, kad tos sasaktām. Tie ir uztraukumi, ciešanas, mirkļos, kad sekmes ir vājakas. Šādos mirkļos gan bērni, gan mēs, pieaugušie, gaidām sapratni un atbalstu. Mīlestība pret bērnu ir svarīgākais priekšnoteikums viņa attīstībai.

Sasniegumu izpratne bieži vien saistās ar labām sekmēm skolā, ar īpašiem panākumiem sportā vai kādās citās bērna aktivitātēs, bet sasniegumi mūsu bērnu dzīvē ir daudz, daudz vairāk un tos piedzīvo ikviens, jo personības attīstībā ir daudz šķautnes, kas attīstās veselumā. Personības attīstība noris visas cilvēka dzīves garumā šādās attīstības jomās – fiziskā, sociālā, emocionālā, valodas un intelektuālā (kognitīvā), morālā attīstība.

Personība veidojas pašattīstīšanās procesā, taču to ietekme arī iedzimtība un vide. Ģimenes vide ir tā, kurā bērns nobriest psiholoģiski, apgūst dažādas prasmes aktīvi darboties, veido pieredzi, tā ir atkarīga no gaisotnes ģimenē, no bērna un pieaugušā savstarpējām attiecībām.

Bērns ir emocionāls un jūtīgs, viņš uzsūc sevī visu, kas notiek ap viņu, tā veidojas viņa jūtas un griba. Gribas attīstība ir cilvēka paša iedarbība uz sevi, tā ir spēja darboties apzināti, atbilstīgi izvirzītajiem mērķiem, pārvarot dažādus šķēršļus. Attīstot gribu, tiek veicināta gan bērna intelektuālā, gan emocionālā attīstība. Agrnajā bērnībā attīstīt gribu bērns spēj caur darbībām, caur savām fantāzijām, kad viņam ir kaut kas jāsasniedz; to izdarot viņam rodas jauni šķēršļi, tādējādi, darbojoties un pārvarot grūtības, bērns pilnveido savu gribu un caur to arī intelektu.

Bērnu piedzimst jau ar izteiktām individualitātes pazīmēm, dzīves laikā katra bērna attīstība norit individuālā tempā, svarīgi vērot vai ikvienas jomas attīstībā redzama dinamika – jaunas prasmes, jauni sasniegumi.

Raugoties uz bērnu ka unikālu, individuālu būtni, mēs, uzturot ciešu emocionālo kontaktu, varam izkopt daudz labu īpašību, prasmju, lai tās vestu mūsu bērnus uz panākumiem!

Eiropas Sociālā fonda projekts „Izglītājamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide” (vienoššanās Nr. 2020/0330/1DP/1.2.2.4./10/PIA/VIAA/002)

EIROPAS SOCIĀLAIS FONDS

EIROPAS SAVIENĪBA

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Informatīvs materiāls vecākiem par jauktiem attīstības traucējumiem un mācīšanās traucējumiem • Kartes
Autori: S. Tūbele, I. Šūmane, M. Burčaka, E. Laganovska,
T. Landra, projekta atbalsta izglītības iestāžu pedagogi

PERSONĪBAS ATTĪSTĪBAS JOMAS

Kognitīvo attīstību raksturo spēja saprast un izzināt apkārtējo vidi, apgūt zināšanas, risināt problēmas, tāpēc bērnam jāatrod veidi, kā saprast, atcerēties. Tas saistīts ar atmiņas, uztveres domašanas procesu attīstību, spēju koncentrēt uzmanību.

Domašanas attīstībā nozīga loma ir **valodas attīstībai**. Katram bērnam valoda attīstās individuālā tempā. Liela mērā to ietekmē apkārtējie – vai ar bērnu sarunājas, vai uzklausa bērna teikto, cik bagātu valodu bērns dzird tuvākajā apkārtnē.

Kontaktējoties ar pieaugušajiem un vienaudžiem bērnam veidojas noteikti uzvedības paradumi, bērns apgūst uzvedības normas, bērni uzzina, kas viņu uzvedībā ir un kas nav pieņemams. Bērns iemācās ievērot visparpieņemtās normas. Pieaugušais ar savu rīcību, attieksmi rāda paraugu. **Sociālās attīstības** procesā izveidojas bērna paštēls jeb priekšstats par sevi, un tas tiek lietots, veidojot attiecības ar citiem. Par sociālo kompetenci liecina māka kontaktēties ar citiem cilvēkiem, viņa pašapziņa, paškontrolē.

*Personības izaugsme būtiska ir laba **fiziskā attīstība un veselība**. **Fiziski attīstoties, bērns iemācās izprast, pārvaldīt un attīstīt savu ķermeni, muskuļus, maņu orgānus. Jebkurā vecumā ir nepieciešama daudzveidīga kustību aktivitāte, kas pozitīvi ietekmē cilvēka veselību, stiprina fiziskās spējas, kustību prasmju apguvi. Speciālisti iesaka vismaz vienu stundu dienā veltīt aktīvām, sportiskām darbībām, lai stiprinātu Vienu no priekšnosacījumiem sekmīgām mācībām skolām - labu veselību.***

Emocionālās attīstības rādītājs ir emocionālais briedums, emocionālā inteliģence, to raksturo spēja izprast savas un citu emocijas un rīkoties saskaņā ar tām. Emocionālās attīstības gaitā bērns iegūst spēju atpazīt emocijas un izpaust tās piemērotā veidā. Emocionālais briedums atklājas saskarsmē ar citiem.

Rūpējoties par bērna attīstību veselumā, atcerēsimies, ka mūsu mērķis ir rosināt bērna aktivitāti, stimulēt vēlmi izzināt apkārtējo pasauli un ju aktīvi darboties daudzveidīgās jomās, ievērojot vispārcilvēciskās vērtības!

CEĻĀ UZ PANĀKUMIEM

- Bērnam būs lielākas iespējas būt veiksmīnīkam un gūt panākumus, ja daudz pavadīsim laiku kopā ar savu bērnu, gan darot ikdienas sadzīves darbus, gan kopā atpūšoties.
- Bērni turpinās tieksies uz jauniem atklājumiem un aktīvāk darbosies, ja mēs darīsim viņam zināmu, ka redzam un novērtējam katru viņa jaunatklājumu, katru paveikto darbu.
- Bērnam būs lielākas iespējas kļūt patstāvīgākam un atbildīgākam, ja mēs būsīsim pacietīgi – ļausim kaut tūkstoškārt mēģināt, būsīsim blakus, palīdzēsīsim, bet neizdarīsim viņa vietā.
- Bērnam būs vieglāk apgūt noteikumus un vēlamo izturēšanos, ja mēs būsīsim labs paraugs, ko atdarināt.
- Mēs palīdzēsīsim bērnam augt un mācīties, ja visi pieaugušie – gan ģimenes locekļi, gan pedagogi – būsīsim vienoti savās prasībās un noteikumos.
- Bērnam būs vieglāk saprast sevi un tikt galā ar dažādām emocijām, ja mēs daudz sarunāsimies par visdažādākajām tēmām un notikumiem, piedzīvoto, redzēto, lasīto.
- Bērns jutīsies piederīgs un nozīmīgs ģimenei, ja mēs patiesi velēsīsimies uzzināt viņa viedokli, to respektēsīsim, jautāsīsim viņam padomu.
- Bērns izaugs drošāks, pašapzinīgāks, uzņēmīgāks, ja mēs veltīsim viņam nedalītu uzmanību, pavadot noteiktu laiku kopā tikai ar viņu, ja viņš zinās, ka jau atkal drīz šis laiks pienāks.
- Bērns būs priecīgs, optimistisks un laimīgs, ja zinās, ka mēs viņu mīlam, ka mēs viņu saprotam un atbalstām.

Eiropas Sociālā fonda projekts „Izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide” (vienoššanās Nr. 2020/0330/1DP/1.2.2.4./1/0/PIA/VIAA/002)

EIROPAS SOCIĀLAIS FONDS

EIROPAS SAVIENĪBA

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Informatīvs materiāls vecākiem par jauktiem attīstības traucējumiem un mācīšanās traucējumiem • Kartes
Autori: S. Tūbele, I. Šūmane, M. Burčaka, E. Laganovska,
T. Landra, projekta atbalsta izglītības iestāžu pedagogi

ROTAĻĀSIMIES UN SPĒLĒSIMIES KOPĀ AR SAVIEM BĒRNIEM JEBKURĀ VECUMĀ!

ZĪDAIŅA VECUMĀ

- Dosimies pirmajās eksursijās pa istabu, māju, iepazīstināsim ar priekšmetiem, dzīvajām būtnēm, ko sastopam ceļā!
- Spoguļosimies kopā - mazajam redzot, atkārtosim dažādas sejas izteiksmes, spēlēsimies ar lūpām, rādīsim mēli, klakšķināsim!
- Spēlēsim pirmās paslēpes ar priekšmetiem un vēlāk jau ar sevi pašu!
- Pavadīsim laiku kopā uz grīdas, liksim piramīdas, braukāsimies ar mašīnām, meklēsim atbilstīgas formas priekšmetus!
- Jautāsim : «Kur rociņas, deguntiņš, actiņas, mamma, tētis, auto, lācis?»
- Spēlēsim pirmās pirkstiņrotaļas un skaitāmpantus:

Cepu, cepu kukulīti (*plaukšķina*),

Citu lielu (*iepleš rokas*),

Citu mazu, (*satuvina rokas*);

Lielo došu tētim, mammai (*iepleš rokas*)

Mazo pats apēdīšu (*kutina vēderu*).

Vāru vāru putriņu(*maisa ar rādītājpirkstu plaukstā*),

Pieci milti katliņā(*pieskaras pie katra pirkstgala ar rādītāju*);

Šim dos, tam dos, šim dos, tam dos (*pēc kārtas pieliec katru pirkstiņu, sākot ar īkšķi*),

Tam nepietika (*pieliec mazo pirkstiņu, viegli saspiež visu plaukstu*);

Tas aizskrēja sūdzēties:

Memmm, memmm, man putras nedeval!*(ar roku pārskrien puncim un pakutina bērnu)*.

Jājam, jājam mēs ar zirgu (*bērnu nosēdina uz ceļgaliem, ritmiski šūpo ceļgalus uz augšu un leju*)

Ja tas kritīs, ņemsim citu (*tas pats*)

Soļiem, soļiem, soļiem, soļiem (*ritmiski viens celis augšā, otrs lejā - imitējot iešanu*)

Rikšiem, rikšiem, rikšiem, rikšiem (*jau ātrāk, it kā skrietu*)

Aulēkšiem, Aulēkšiem! (*ucina uz augšu*)

Grāvī iekšā būūūūūūūkš! (*paliec uz sāniņu*)

PĒC GADA VECUMA

- Kopā lasīsim grāmatiņas!
- Meklēsim līdzīgos priekšmetus pēc krāsas, formas, lieluma!
- Veiksim dažādus eksperimentus - vai ūdens glāzi var pārliet krūzītē?
- Atvērsi, aizvērsim pudeles, kārbīņas, kaut ko tajās paslēpsim!
- Rotaļsimies ar drošiem sadzīves priekšmetiem!

Krāsainos plastmasas veļas knaģus lieliski var izmantot rotaļām. Vispirms iemācīsim bērnam knaģus piespraust pie auklas. Tad piedāvāsim izvēlēties un piespraust tikai vienas krāsas knaģus, pēc tam – izvēlēties divas krāsas un spraut pamišus. Sarīkosim sacensības – kurš īsākā laikā piespraudīs visus knaģus pie kādas sagataves (kartona apļa, kvadrāta u. tml.).

- Kopā ceptim smilšu kūkas un celsim smilšu pilis!
- Sarunāsimies pa spēļu telefonu!
- Liksim puzles, būvēsim mājas!
- Spēlēsim loto!
- Minēsim vārdus un sacerēsim pasakas!

Uzsāksim stāstu, ka gatavojamies ceļojumam, nepieciešams kārtot somu un sakām: „ Es kārtāju savu somu un lieku tajā kurpes... ”

Bērns atkārto visu šo teikumu, nosaucot jau minētos priekšmetus un pievieno savu priekšmetu. Uzdevums ir priekšmetus nosaukt pareizā secībā, beigās pievienot savu priekšmetu.

- Veidosim no plastalīna un papīra!

Eiropas Sociālā fonda projekts „Izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide” (vienošanās Nr. 2020/0330/1DP/1.2.2.4./10/PIA/VIAA/002)

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Informatīvs materiāls vecākiem par jauktiem attīstības traucējumiem un mācīšanās traucējumiem • Kartes
Autori: S. Tūbele, I. Šūmane, M. Burčaka, E. Laganovska,
T. Landra, projekta atbalsta izglītības iestāžu pedagogi

UZSAKOT PIRMSSKOLAS GAITAS PĀRDOMĀSIM, CIK LABI PAZĪSTAM SAVU BĒRNU UN KAS PEDAGOGAM IR JĀZINA PAR MŪSU BĒRNU!

Nekautrējietis šo informāciju darīt zināmu pedagogiem!

Kas bērnam ļoti garšo?

Kas bērnam negaršo?

Kādas rotaļlietas mājās vairāk izmanto savās rotaļās?

mīkstās rotaļlietas Lego klučus mašīnas

lelles klučus puzzles

Kādas darbības nomierina, kad bērns ir uztraucies?

No kā bērns baidās

Kādas krāsas bērnam ir vismīļākās

Kas bērnu visvairāk uzjautrina?

Kādi dzīvnieki bērnam patīk visvairāk?

Vai bērnam patīk mazgāties?

Kādi rituāli vai darbības nepieciešamas veikt bērnam pirms gulētiešanas?

Vai bērnam nepatīk vienam pašam uzturēties savā istabā (vai nepārtraukti nepieciešama sabiedrība)?

Kas bērnam ļoti nepatīk?

Vai bērns:

ir kustīgs, nepārtraukti pārvietojas, maina rotaļu veidus?

ir mazkustīgs, kā apsēžas vienā vietā, tā rotaļājas 10 – 15 minūtes?

Vai bērnam ir alerģija no:

- ēdieniem
- augiem
- dzīvniekiem
- kukaiņiem
- citi

Kā bērns mājās ģērbjas?

- ģērbj tikai vecāki
- pats ar vecāku palīdzību
- patstāvīgi

Vai bērns labāk jūtas:

- siltāk saģērbts (salst) plānāk saģērbts (svīst)

Ar kādām slimībām bērns visbiežāk slimojis?

- infekcijas saaukstēšanās vīrusu citām

Kura roka bērnam ir vadošā?

- labā kreisā nezinu

Cita svarīga informācija, kas būtu jāzina pedagogiem:

CILVĒKA DZĪVĒ ĻOTI LIELA NOZĪME IR ROKAS ATTĪSTĪBAI. IEPAZĪSIM UN VĒROSIM BĒRNA ROKAS ATTĪSTĪBU!

Ķermeņa motoro funkciju attīstības pamatnosacījumi: jānotur līdzsvars sēdot, jābūt stabiliem pleciem, jāspēj kontrolēt apakšdelmu, jābūt stabīlai plaukstai, attīstītām pirkstu kustībām, jāprot vienlaicīgi izmantot abas rokas, kur viena roka darbojas kā stabilizētājs, kamēr otra ir vadošā (labā vai kreisā). Katrs bērns iziet noteiktus rokas motorikas attīstības posmus.

Mēneši Pazīme	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13- 15	16- 18	19- 21	22- 24	25- 30	31- 36	37- 42	43- 48	48- 60	60- 72
Rokas galvenokārt savilkta dūrītē	X																					
Nekoordinēta roku atvēršana	X																					
Roka vai īkšķis tiek bāzts mutē	X	X																				
Priekšmeti tiek īslaicīgi noturēti		X																				
Tveršana ar 3./4./5. pirkstiem un ar Delnas palīdzību		X	X																			
Pirksti/rokas tiek bieži turēti atvērti			X																			
Tveršana notiek ar visiem pirkstiem un delnu			X																			
Tveršana ar vizuālu pavadījumu				X	X																	
Notur cieši priekšmetu ar abām rokām				X	X	X																
Paņem cieši katrā roka pa priekšmetam				X	X	X	X															
Spēj pārvietot priekšmetus no rokas rokā				X	X	X	X	X	X													
Knaibļveida tveršana ar īkšķi un rādītārpirkstu							X	X														
Nepiespiesta priekšmetu atlaišana							X	X														

NOZĪMĪGĀKIE ATTĪSTĪBAS POSMI RAKSTĀMPIEDERUMA NOTURĒŠANĀ UN VADĪŠANĀ

Kustība, kas tiek pielietota rakstot un zīmējot, sastāv no pirkstu un roku kustības koordinācijas. Lai rakstītu jāspēj koordinēt rokas, plaukstu un acu kustības, jābūt attīstītam satvērienam, lai noturētu rakstāmpiederumu, jāspēj mērķtiecīgi ar noteiktu spēku un tempu vadīt kustības.

Vispirms bērns karoti vai rakstāmpiederumu satver uz iekšu vērsta šķērstvērienā, tad iemācās vadīt karoti un/vai rakstāmo šķērstvērienā ar izstieptu rādītājpirkstu, kam seko otas tvēriens. Pincetes tvēriens ir priekšnosacījums, lai bērns varētu noturēt rakstāmpiederumu 3 punktu tvērienā.

Ja nepieciešams, ir iespējams lietot palīgierīces, kas palīdz noturēt rakstāmpiederumu 3 punktu tvērienā.

Īkša un rādītājpirksta knaibveida tvēriens

Pincetes tvēriens

Uz iekšu vērsts šķērstvēriens

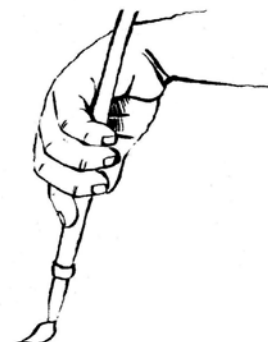
Visi pirksti un delna

Šķērstvēriens ar izstieptu rādītājpirkstu

Otas tvēriens

Trīs punktu tvēriens

KĀ ES VARU PALĪDZĒT BĒRNAM MĀCĪTIES?

To, ko bērns dara kopā ar citiem, viņš iemācīsies darīt arī viens pats. (L. Vigotskis)

Es varu:

- palīdzēt iekārtot noteiktu, bērna piemērotu darba vietu;
- rosināt ievērot dienas režīmu, atvēlot noteiktu laiku mājas darbu izpildei;
- mācīt izvairīties no „laika zagļiem” (TV, dators, garas telefonsarunas u.tml.)
- iemācīt sistemiski sakārtot skolas somu;
- sarunāties ar bērniem par mācīšanos, stāstīt par savu mācīšanās pieredzi;
- palīdzēt bērnam izvirzīt skaidrus un saprotamus mērķus noteiktam laika posmam ;
- atsaukties, ja bērns lūdz palīdzību;
- izlasīt skaļi uzdevuma nosacījumus, tos izskaidrot;
- pārrunāt uzdevuma veikšanas gaitu soli pa solim;
- pārbaudīt, vai risināšanas gaita un rezultāts ir pareizs;
- uzdot rosinošus jautājumus, lai palīdzētu virzīt loģisku atbildes meklēšanas gaitu, galveno domu;
- atrast vai demonstrēt, ka likums darbojas tuvākajā apkārtnē;
- izrādīt interesi par bērna sekmēm, izlasot viņa pabeigto mājas darbu un paslavējiet par labi padarītu darbu;
- atrast kādu papildus materialu par apgūstamo tematu;

Eiropas Sociālā fonda projekts „Izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide” (vienoššanās Nr. 2020/0330/1DP/1.2.2.4./10/PIA/VIAA/002)

EIROPAS SOCIĀLAIS FONDS

EIROPAS SAVIENĪBA

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Informatīvs materiāls vecākiem par jauktiem attīstības traucējumiem un mācīšanās traucējumiem • Kartes
Autori: S. Tūbele, I. Šūmane, M. Burčaka, E. Laganovska,
T. Landra, projekta atbalsta izglītības iestāžu pedagogi

KOPĀ AR BĒRNU VARU ATRAST VIŅAM VISATBILSTOŠĀKO MĀCĪŠANĀS STILU.

Informāciju par apkārtējo pasauli mēs saņemam ar vismaz piecām maņām, tacu katram no mums dominē noteikts uztveres veids, tas būs par pamatu arī jaunu zinašanu un prasmju apguvē, to vajadzētu atklāt un izmantot, jo ta ir bērna stiprā puse.

Vizuālais stils.

- Mācās skatoties, piemēram, novērojot citus, lasot.
- Mācoties lasīt, dod priekšroku pieejai "skaties – saki".
- Ir apveltīti ar radošo iztēli, sapņo vaļējām acīm.
- Sejas atceras labāk nekā vārdus.
- Ir glīts rokraksts.
- Mēdz rūpīgi pārbaudīt katru jaunu situāciju.
- Patīk krāsaini attēli, macību grāmatas
- Bieži pirmās saskata detaļas, nevis veselo.
- Bieži apzinīgi attiecas pret savu darbu.
- Viegļāk atcerās, ja informācija uzrakstīta un novietota redzama vietā.

Dzirdes stils.

- Visvieglāk mācās, klausoties paskaidrojumus.
- Mācoties lasīt, vēlamas vārdiskas instrukcijas.
- Patīk sarunāties un satikties ar cilvēkiem.
- Strādājot bieži sarunājas paši ar sevi.
- Ir liels vārdu krājums.
- Troksnis viegli novērš uzmanību.
- Dod priekšroku mūzikai, tā dod uzmundrinājumu

Kinētiskais vai taktilais stils.

- Visvieglāk mācās, iesaistoties darbībā.
- Ir meistari lietu izjaukšanā un salikšanā no jauna.
- Labi veicas dažos sporta veidos, ir labi dejotāji.
- Palīdz modeļu veidošana, eksperimentēšana
- Pozitīvi reaģē uz pieskārieniem.
- Nepieciešami vingrojumi atelpas brīžiem.

JAUTRAS AKTIVITĀTES, KAS VAR PALĪDZĒT BĒRNAM MĀCĪTIES

Zilonītis

Ar kreiso roku satver savu degungalu, bet ar labo – kreiso ausi. Vienlaicīgi atlaiž degungalu un ausi, sasit plaukstas un maina pozu – ar labo roku satver degungalu, ar kreiso – labo ausi. Uzdevumu izpilda vairākkārt, palielinot tempu.

Spogulis

Apsēžas vai nostājas viens otram pretī, viens veic kustības, otrs atkārto darbības kā spogulī vai pretī esošā darbību kopēšana ar noteikumu, ka viss, ko viens no spēlētājiem veic ar labo roku, kāju, to otrs atkārto arī ar labo roku, kāju.

Gaisa apli

Aiciniet bērnus pārmaiņus ar vienu un otru roku vai abām rokām reizē gaisā horizontālā plaknē zīmēt lielus *apļus*, *astoņņiekus*.

Mīklas griestos

Spēles dalībnieks zīmē kādu zīmējumu gaisā, otram dalībniekiem jāuzmin attēlotais.

Asociāciju virknes

Pirmais spēles dalībnieks nosauc kādu vārdu, nākamais - nosauc vārdu, kas viņam asociējas ar nosaukto vārdu, un tā virkne bezgalīgi turpinās.

Neredzamā vēstule

Viens no spēles dalībniekiem pagriež muguru, otrs ar pirkstu uz muguras raksta vārdus, otram tie jāatmin. Atbilstīgi bērnu prasmju līmenim uzdevumu var variēt – raksta tikai burtus un ciparus vai vairākus vārdus.

Salikteņu virknes

Pirmais spēlētājs nosauc salikteni, nākamajam spēlētājam jānosauc saliktenis, kura pirmā daļa būtu nosauktā salikteņa otrā daļa.

Piemēram, *gadsimts*, *simtkājis*, *kājgalis*, *galavārds*, *utt*

Skaidrojošā vārdnīca

Nepieciešamas vārdu kartītes (var veidot paši spēles dalībnieki) – uz tām uzrakstīts viens vārds. Spēles dalībniekam jācenšas citiem vārdiem pateikt vārds, kas norādīts attiecīgajā vārdu kartītē. Vārdi varbūt nejauši izvēlēti vai mācību procesā apgūstamie termini.

Mēmais šovs

Nepieciešamas sagatvotas vārdu/vārdu savienojumu/teikumu kartītes vai arī spēles vadītājs attelojamo vārdu iečukst ausī. Vienam spēles dalībniekam jācenšas ar zīmēm attēlot vārdu/vārdu savienojumu/teikumu tā, lai citi pēc iespējas ātrāk atminētu.

Lai spēli padarītu spraigāku var izmantot laika kontroli. Uzvar tas, kura attēloto vārdu atmin visātrāk.

Ja bērnam sasniegumus kavē gūt mācīšanās traucējumi, es varu palīdzēt!

- Nekoncentrējoties tikai uz to, kas bērnam sagādā grūtības, bet atrodot to, kas viņam padodas vislabāk un paslavējot par to viņu.
- Runājot par to ar savu ģimeni, tuviem draugiem, speciālistiem, pedagogiem.
- Runājot, diskutējot ar savu bērnu par mācīšanās grūtībām. Es varu būt vislabākais palīgs un atbalstītājs.

- Palīdzot saprast bērnam, kāpēc viņam kādā priekšmetā neveicas, viņam būs vieglāk lūgt palīdzību vai veiksmīgāk atrast informāciju, kas viņam var noderēt
- Iedrošinot savu bērnu nekautrēties jautāt gan skolā, gan mājas par nepieciešamo palīdzību
- Interesējoties par mācīšanās traucējumiem, kuri ir mana bērnam. Jo zinošāks es būšu, jo labāk varēšu saprast un palīdzēt savam bērnam.
- Kopā ar pedagogiem un speciālistiem atrodot vislabāko bērna mācīšanās metodi.
- Uzturot regulāru kontaktu ar bērna klases audzinātāju, pastāstot par to, kāda ir bērna uzvedība mājās, ko jaunu esmu novērojis bērna uzvedībā, interesēs.
- Būdam pacietīgs – neuzsākot neko ļoti ātri un strauji, bet izvērtējot situāciju un iespējamās palīdzības avotus.
- Atrodot un sarunājoties ar vecākiem, kuru bērniem ir līdzīgas problēmas.
- Nekad neaizmirstot par to, ko mans bērns dara lieliski, kas viņu visvairāk interesē.
- Atrodot aktivitātes, kuras liek bērnam noticēt saviem spēkiem.
- Palīdzot atrast bērnam kādu papildus nodarbošanos ārpus skolas.
- Uzticoties savam bērnam, aicinot viņu rūpēties par kādu.
- Pavadot arī laiku kopā ar bērnu, kad es nedomāju un nerunāju par mācīšanos.
- Izveidojot kopīgu grafiku, kad ir brīvais un mācīšanās laiks – svarīgi, lai katru dienu šis grafiks nemainītos, neatlikt mācīšanos uz ļoti vēlu vakaru, nosakot konkrētu laiku arī datora, interneta, TV izmantošanai, sarunām ar draugiem pa telefonu.
- Nedodot uzreiz gatavas atbildes, nepildot uzdevumus bērna vietā
- Iekārtojot ar bērnu dienasgrāmatu, kur viņš var ierakstīt katru dienu, kas sagādāja viņam problēmas, kas iepriecināja utt.
- Uzturot kontaktu ar skolu un skolotājiem – ja rodas problēmas, nesaprotamība par mājās uzdevumiem, noteikti informējiet skolotājus par to)
- Vienmēr ar bērnu pārrunājot par mājas uzdevumu kļūdām, paskaidrojot un izlabojot tās kopā ar bērnu, pārlicinoties, vai bērns ir sapratis.
- Raugoties, lai bērns būtu izgulējies, neļaujot palikt pārāk ilgi augšā vakaros. Es zinu, ka a bērniem ir nepieciešamas vismaz 8 stundas gulēšanai.
- Varu palīdzēt garāku tekstu u sadalīt teikumus, rindkopās.
- Atceroties, ka pildot mājas darbus, ir nepieciešamas atpūtas pauzes. Tajās būtu vēlams kopā ar bērnu ko jautru uzspēlēt, nevis sēdēt pie datora vai Tv .
- Ļauties, lai bērns pārbauda mani par uzdoto tematu.
- Esot vienmēr gatavam palīdzēt, ja ir radusies problēma mājas darbu pildīšanas laikā.

Kā es varu palīdzēt bērnam ar mācīšanās traucējumiem pildīt mājas darbus?

- Nodrošinot piemērotu vidi un materiālus – ir svarīgi, lai bērnam būtu iespēja mācīties klusumā, neviens netraucētu, lai būtu nepieciešamais apgaismojums, kā arī vajadzīgie materiāli.

PADOMI

Kā palīdzēt bērnam „saredzēt”?

- Palīdzēt koncentrēt uztveri un uzmanību. Pierunāt bērnu pievērst uzmanību objektam, uz kuru skaties un norādi pati(s).
- Palīdzēt ielūkoties apkārtnes parādībās un notikumos dziļāk, rūpīgāk un precīzāk.

Kā palīdzēt bērnam izvēlēties?

- Radīt iespēju atdarināt pieaugušos cilvēkus.
- Iedrošināt, lai viņš domā un koncentrē uzmanību pats.

Kā palīdzēt bērnam plānot?

- Iemācīt, ka dzīvē nepieciešama noteikta kārtība. „Vispirms izdari šo, pēc tam to”.
- Mudināt, lai bērns brīvdienas vai braucienus plāno dienu vai nedēļu iepriekš.

Kā palīdzēt attīstīt pašsavaldību?

- Nesteidzināt, ļaut padomāt!
- Mācīt ievērot savu kārtu rotaļā, nogaidīt, kamēr citi pabeidz, neķert pirmajam.

Kā palīdzēt attīstīt rūpīgumu un precizitāti?

Uzdodot jautājumus:

- Ko vēl tu vari ievērot?
- Vai tas ir viss?
- Vai te ir vēl citas īpašības, aspekti, norādes?

Kā palīdzēt kļūt aktīvam, pašam atrast motivāciju un iemācīties patstāvīgi domāt jebkurā darbības jomā?

Uzdodot jautājumus:

- Kas šī ir par problēmu?
- Kā tu to risināji?
- Vai esi meklējis arī citu risinājuma veidu?
- Kādu plānu tu izstrādāji?
- Kurš risinājums tev šķiet vislabākais?

Kā palīdzēt, ja jūsu bērns ir kreilis?

- Iekārtot darba vietu tā, lai apgaismojums kristu no labās puses.
- Darba piederumi jānovieto pa kreisi vai vidū.
- Vajadzības gadījumā atšķirīgi atzīmēt kreiso pusi.
- Pievērst uzmanību un atgādiniet par rakstības virzienu no kreisās uz labo pusi.
- Palīdzēt iemācīties ērti un atbilstīgi rakstīšanai turēt rokās rakstāmo.
- Piedāvāt izmēģināt dažādu satvērienu iespējas.
- Lai darbs neizsmērētos un roka paliktu tīra, tad starp kreiso roku un papīru ieteicams turēt tīru, plaukstu lieluma lapu, kas visu laiku slidētu līdz rokai.
- Ļaut ilgāk sekot līdz katrai jaunai darbībai.

Eiropas Sociālā fonda projekts „Izglītājamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide” (vienošānās Nr. 2020/0330/1DP/1.2.2.4./1/0/PIA/VIAA/002)

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Informatīvs materiāls vecākiem par jauktiem attīstības traucējumiem un mācīšanās traucējumiem • Kartes
Autori: S. Tūbele, I. Šūmane, M. Burčaka, E. Laganovska,
T. Landra, projekta atbalsta izglītības iestāžu pedagogi

